

Sociaal Veiligheidsplan

Metameer 2022-2026

metameer

Inhoud

1. Inleiding	3
2. Het doel van het sociale veiligheidsplan	3
2.1. Kernwaarden en sociale veiligheid	3
2.2. Sociale veiligheid in het onderwijs.....	3
2.3. Basis sociale veiligheid: preventie.....	4
3. Pestprotocol Metameer	5
3.1. Wat is pesten?.....	5
3.2. Hoe wordt er gepest?.....	5
3.3. De gepeste leerling	5
3.4. De pester	6
3.5. De meelopers en andere leerlingen.....	6
3.6. Het aanpakken van pesten.....	7
3.7. Cyberpesten	9
4. Personele inzet	10
5. Incidentenregistratie	11
5.1. Veiligheidstypes	11
5.2. Welke incidenten worden geregistreerd?	11
6. Bewustwording en communicatie	11
7. Kwaliteit sociale veiligheid	12
Bijlage 1: Escalatieladder binnen pestprotocol	13
Bijlage 2 Gespreksformulier bij (cyber)pesten	15
Bijlage 3	16
Stappenplan bij cyberpesten	16

1. Inleiding

Metameer wordt door leerlingen en personeel ervaren als een veilige school. Ondanks deze constatering blijft er aandacht nodig voor dit veilige gevoel. Het is belangrijk om het positieve klimaat steeds te onderhouden en waar nodig te verbeteren. Veiligheid geldt ook in de digitale omgeving. Die omgeving moet net zo veilig zijn als de 'real-life' omgeving.

Wettelijke basis

Zorgen voor de sociale veiligheid van leerlingen én medewerkers is wettelijk verplicht. De Arbowet en de cao's in het onderwijs schrijven voor dat de werkgever verplicht is een beleid te voeren gericht op de bescherming van medewerkers tegen onder andere seksuele intimidatie, agressie en geweld en het voorkomen van ongewenst gedrag. Per augustus 2015 is daar de "Wet Veiligheid op school" bijgekomen. Deze wet verplicht scholen beleid te voeren gericht op het aanpakken en voorkomen van pesten.

In de "Wet Veiligheid op school" staat dat scholen ervoor moeten zorgen dat:

- Er een veiligheidsbeleid wordt gevoerd (vastgelegd in een sociaal veiligheidsplan)
- Er jaarlijks een monitoring plaatsvindt van de veiligheidsbeleving van leerlingen
- Er een coördinator en aanspreekpunten zijn voor sociale veiligheid.

Leeswijzer

In het sociale veiligheidsplan vindt u terug wat het doel van het plan is, welke waarden eraan ten grondslag liggen, welke middelen er ingezet worden om een goed veilig sociaal klimaat te bevorderen en te onderhouden, hoe de school pestgedrag benadert, wie welke taak heeft in het domein sociale veiligheid, op welke wijze incidenten worden geregistreerd en hoe de school de sociale veiligheid monitort en borgt.

2. Het doel van het sociale veiligheidsplan

Het plan heeft het doel om de sociale veiligheid op Metameer te stimuleren en te borgen. Zowel voor leerlingen als personeel. In het bijzonder richt het plan zich op wat te doen bij geconstateerd pestgedrag. Metameer is veilig als de sociale, psychische en fysieke veiligheid van leerlingen en personeel niet door handelingen van anderen wordt aangetast. De basis is dat we met elkaar zorgen dat er een veilige en positieve sfeer aanwezig is. Het betekent ook dat de school optreedt tegen pesten, uitschelden, discriminatie, geweld en andere vormen van ongepast gedrag en voorkomt dat dit gedrag ontstaat.

2.1. Kernwaarden en sociale veiligheid

Metameer is een krachtige regionale leergemeenschap voor voortgezet onderwijs waar leerlingen én medewerkers bouwen aan wie ze in wezen zijn. Het stimuleren van brede ontwikkeling staat centraal. Wij zorgen om die redenen ook voor een veilige, toegankelijke leefomgeving, waarin iedereen de mogelijkheid krijgt om tot ontwikkeling te komen. Dit doen we door een persoonlijke benadering. Ons professionele personeel stelt de leerling centraal op een uitnodigende, activerende en uitdagende manier. Ons doel is immers om leerlingen inzicht te geven in hun mogelijkheden. Leerlingen kunnen zo makkelijker een vervolgopleiding kiezen en zich goed voorbereiden op de maatschappij.

Metameer is een veilige school, in "real-life" en in de digitale omgeving. We zijn tolerant en tonen respect voor elkaar en elkaars verschillen. We sluiten niemand uit. Alleen zo kunnen we ruimte bieden voor autonome groei en ontwikkeling in eigenheid. Door verschillen te benutten, leggen we leerzame en rijke verbindingen tussen de mensen op Metameer. Elke leerling en medewerker is aanspreekbaar op zijn bijdrage aan een veilige leer-, werk- en leefsfeer binnen onze school. En: we tonen respect voor onze inventaris, leermiddelen en gebouwen.

2.2. Sociale veiligheid in het onderwijs

Leerlingen zitten in de eerste plaats op school om zichzelf te ontwikkelen. Daartoe zijn ze in staat als ze zich veilig voelen en zichzelf kunnen zijn. Daarvoor is het nodig dat ze zich kwetsbaar kunnen opstellen, dat ze zich gezien en geaccepteerd voelen en dat ze het gevoel hebben erbij te horen.

Zorgen voor sociale veiligheid gaat dus over méér dan het tegengaan van onveiligheid. Leerlingen hebben ruimte nodig om te mogen ontdekken waar grenzen liggen, om fouten te maken, om te leren verantwoordelijkheid te nemen en daarop te worden aangesproken. Voor leerlingen is de school niet alleen de plek waar ze deelnemen aan onderwijs, maar ook de plek waar zij leeftijdsgenoten ontmoeten en waar zij kennismaken met de samenleving en de daarbij horende verschillen in normen, waarden en omgangsvormen.

Ook voor medewerkers geldt dat zij hun werk pas goed kunnen doen als ze zich veilig voelen, zich kwetsbaar op kunnen stellen en zich gezien en gehoord voelen. Ook zij moeten fouten kunnen maken en aangesproken kunnen worden op verantwoordelijkheden.

2.3. Basis sociale veiligheid: preventie

Preventie vormt een belangrijke basis voor de sociale veiligheid op Metameer. Met preventie bedoelen we alle activiteiten die gericht zijn op een organisch sterk sociaal klimaat. Enerzijds personeel dat professioneel gericht is op het sociale domein; anderzijds dat het personeel een instrumentarium beschikbaar heeft om het sociale klimaat te onderhouden en te versterken.

Begeleiding

Begeleiding is op Metameer onderdeel van het onderwijs. In de lessen begeleiden docenten en onderwijsassistenten de leerlingen op de eerste plaats door goed onderwijs te verzorgen en een leerlinggerichte sfeer te realiseren. Alle medewerkers zorgen voor een persoonlijke benadering, iedere leerling is uniek. Leerlingen die het nodig hebben, krijgen op Metameer extra ondersteuning met als doel de leerling te helpen de school met succes te doorlopen.

Mentor

Centraal in de begeleiding staat de mentor. De mentor zorgt voor een goede onderlinge sfeer en heeft oog en oor voor het functioneren voor iedere afzonderlijke leerling. De mentor houdt de driehoeksgesprekken (oudergesprekken). Bij problemen kunnen leerlingen allereerst bij de mentor terecht; de mentor is een vertrouwenspersoon voor individuele leerlingen en voor de klas. Voor ouders is de mentor de contactpersoon.

Curriculum

Je veilig en fijn voelen betekent dat je onderdeel bent van een geheel, dat je erbij hoort en mag zijn wie je bent. Een fijne groep met duidelijke normen die voor iedereen bekend en haalbaar zijn, biedt daarvoor een stevige basis. Daarom is er gedurende het jaar aandacht voor groepsvorming en het werken aan een fijne, veilige groep. Dit doen we zeer intensief aan het begin van het schooljaar tijdens de gouden weken, waarin veel tijd is voor kennismaking, groepsafspraken en aandacht voor een positieve sfeer. Gedurende het schooljaar brengt de mentor dit regelmatig opnieuw onder de aandacht, bijvoorbeeld tijdens momenten van vieren, zoals klassen- en schoolactiviteiten en tijdens mentorlessen.

Daarnaast is in de afgelopen jaren in toenemende mate aandacht ontstaan voor de burgerschapscompetenties van jongeren en de bijdrage die scholen daaraan kunnen leveren. Ook binnen Metameer is men volop bezig met de invulling hiervan binnen de (sociale) leergebieden. In 'burgerschap' worden vier sociale taken onderscheiden: democratisch handelen, maatschappelijk verantwoord handelen, omgaan met conflicten en omgaan met verschillen. Het werken aan burgerschap werkt ondersteunend voor het verstevigen van de sociale veiligheid binnen de school, o.a. doordat leerlingen leren omgaan met conflicten en verschillen.

3. Pestprotocol Metameer

3.1. Wat is pesten?

We spreken van pestgedrag als dezelfde leerling regelmatig en systematisch bedreigd en geïntimideerd wordt. Pesten is een vorm van geweld en daarmee grensoverschrijdend en zeer bedreigend.

Een klimaat waarin gepest wordt, tast iedereen aan. In een klas waar gepest wordt, kunnen alle leerlingen slachtoffer worden. Pestgedrag moet dan ook door iedereen serieus worden genomen.

Het lastige is dat veel pestgedrag zich in het verborgene afspeelt, waardoor het moeilijk is om er greep op te krijgen. En zelfs als het pestgedrag wordt opgemerkt, weten leerkrachten en anderen niet altijd hoe ze ermee om kunnen gaan.

Docenten en onderwijsondersteunend personeel hebben echter een taak (samen met de ouders en de leerlingen zelf) bij het tegengaan van pesten.

Leerlingen moeten weten dat ze hulp kunnen krijgen van volwassenen in de school en hierom durven vragen. Volwassenen dienen oog te hebben voor de signalen van leerlingen. Ze dienen interesse te tonen en te luisteren naar wat de leerlingen te vertellen hebben.

Voor mentoren betekent het dat ze groepsgesprekken houden, aandacht hebben voor de groeps sfeer en het functioneren van individuele leerlingen in de groep. Ze maken afspraken met de klas en zorgen ervoor dat deze afspraken nagekomen worden.

3.2. Hoe wordt er gepest?

- Met woorden: vernederen, belachelijk maken
- Schelden
- Uitlachen of een bijnaam geven op basis van lichaamskenmerken, (etnische) afkomst, geloof of seksuele voorkeur.
- Dreigen
- Met bijnamen aanspreken
- Gemene briefjes, mailtjes, WhatsApps, social media en/of foto's maken en verspreiden
- Lichamelijk: trekken aan kleding, duwen en sjoeren
- Schoppen en slaan, laten struikelen
- Krabben, bijten en aan haren trekken
- Eergerelateerd geweld
- Wapens gebruiken
- Achtervolgen: opjagen en achterna lopen
- In de val laten lopen, klem zetten of rijden
- Opsluiten
- Uitsluiting: doodzwijgen en negeren
- Uitsluiten van feestjes
- Negeren bij groepsopdrachten
- Stelen en vernielen: afpakken van kledingstukken, schooltas, schoolspullen
- Kliederen op boeken
- Banden lek prikken, fiets beschadigen
- Afpersing: dwingen om geld of spullen af te geven

3.3. De gepeste leerling

Sommige leerlingen lopen meer kans gepest te worden dan anderen. Dat kan met hun uiterlijk, gedrag, gevoelens en sociale uitingsvormen te maken hebben. Bovendien worden kinderen pas gepest in situaties, waarin pesters de kans krijgen om een slachtoffer te pakken te nemen, dus in onveilige situaties.

Een kind dat wordt gepest, praat er thuis niet altijd over. Redenen hiervoor kunnen zijn:

- Angst dat de ouders met de school of met de pester gaan praten en dat het pesten dan nog erger wordt
- Schaamte
- Het idee dat het probleem onoplosbaar lijkt
- Het idee dat degene die gepest wordt niet mag klikken

Mogelijke signalen van gepest worden (ook van belang voor ouders)

- Niet meer naar school willen gaan
- Thuis niet meer over school vertellen
- Nooit meer andere kinderen mee naar huis nemen of bij anderen gevraagd worden
- Slechtere resultaten op school dan vroeger
- Regelmatig spullen kwijt zijn of met kapotte spullen thuiskomen
- Regelmatig hoofdpijn of buikpijn hebben
- Blauwe plekken hebben op ongewone plaatsen
- Niet willen slapen, vaker wakker worden, bedplassen, nachtmerries hebben
- De verjaardag niet willen vieren
- Niet buiten willen spelen
- Niet alleen een boodschap durven doen
- Niet meer naar een bepaalde club of vereniging willen gaan
- Bepaalde kleren niet meer willen dragen
- Thuis prikkelbaar, boos of verdrietig zijn
- Zelf blessures veinzen om niet naar school te hoeven

3.4. De pester

Pesters zijn vaak de sterkeren in hun groep. Zij zijn of lijken populair maar zijn dat uiteindelijk niet. Ze dwingen hun populariteit af door stoer gedrag en een houding van onaantastbaarheid.

Van binnen zijn ze vaak onzeker en ze proberen zichzelf groter te maken door een ander kleiner te maken.

Pesters krijgen vaak andere kinderen mee, want wie meedoet, loopt zelf de minste kans om slachtoffer te worden. Doorgaans voelen pesters zich niet schuldig want het slachtoffer vraagt er immers om gepest te worden.

Pestgedrag kan een aantal dieper liggende oorzaken hebben:

- Een problematische thuissituatie
- Een vaak gevoelde anonimiteit (ik besta niet); als een pester zich verloren voelt binnen een grote groep, kan hij zich belangrijker maken door een ander omlaag te drukken.
- Het moeten spelen van een niet-passende rol.
- Een voortdurende strijd om de macht in de klas
- Een niet-democratisch leefmilieu binnen de school; een docent is autoritair en laat op een onprettige wijze blijken dat hij de baas is. Dergelijke spanningen kunnen op een zondebok worden afgereageerd.
- Een gevoel van incompetentie op school (slechte cijfers of een lager niveau)
- Een zwak gevoel van autonomie (te weinig zelfstandigheid en verantwoordelijkheid)

3.5. De meelopers en andere leerlingen

Meelopers zijn leerlingen die incidenteel meedoen met het pesten. Dit gebeurt meestal uit angst om zelf in de slachtofferrol terecht te komen, maar het kan ook zo zijn dat meelopers stoer gedrag wel interessant vinden en dat ze denken in populariteit mee te liften met de pester. Verder kunnen leerlingen meelopen uit angst vrienden of vriendinnen te verliezen.

Veel leerlingen houden zich afzijdig als er wordt gepest. Ze voelen zich wel vaak schuldig over het feit dat ze niet in de bres springen voor het slachtoffer of hulp inschakelen.

Pesten is vaak een goed bewaard groepsgeheim: veel leerlingen weten dat in de groep wordt gepest, toch durft niemand het aan de docent of ouder te vertellen. De medewerkers weten dus ook vaak niet

dat er in de groep gepest wordt. En zien ze ongewenst gedrag, dan wordt het lang niet altijd als pesten geïnterpreteerd.

3.6. Het aanpakken van pesten

Pesten is onacceptabel en vraagt om een duidelijke en krachtige reactie vanuit de school. De grote vraag is hoe dat het beste kan en vooral ook hoe we dat als team het beste kunnen aanpakken.

Dit pestprotocol vormt de basis, waarin is vastgelegd dat we pestgedrag op school niet accepteren en volgens een vooraf bepaalde handelwijze gaan aanpakken.

Uitgangspunten

Dit protocol kan alleen functioneren als aan bepaalde voorwaarden is voldaan:

1. Pesten moet als een probleem worden gezien door alle direct betrokken partijen; leerkrachten, onderwijsondersteunend personeel, ouders en leerlingen.
2. De school is actief in het scheppen van een veilig, pedagogisch klimaat waarbinnen pesten als onacceptabel gedrag wordt ervaren.
3. Docenten en onderwijsondersteunend personeel moeten pesten kunnen signaleren en vervolgens duidelijk stelling nemen tegen het pesten.
4. De school dient te beschikken over een directe aanpak wanneer het pesten de kop opsteekt.
5. De school ontplooit preventieve (les)activiteiten

De vijfsporenaanpak

1. De algemene verantwoordelijkheid van de school
 - De school zorgt dat de directie, de mentoren en de docenten voldoende informatie hebben over het pesten in het algemeen en het aanpakken van pesten
 - De school werkt aan een goed beleid rond pesten, zodat de veiligheid van leerlingen binnen de school zo optimaal mogelijk is
2. **Het bieden van steun aan de jongere die gepest wordt**
 - Het probleem wordt serieus genomen
 - Er wordt uitgezocht wat er precies gebeurt
 - Er wordt overlegd over mogelijke oplossingen
 - Het aanbieden van hulp door een expert
3. **Het bieden van steun aan de pester**
 - Het confronteren van de jongere met zijn gedrag en de gevolgen hiervan voor de pester
 - De achterliggende oorzaken boven tafel proberen te krijgen
 - Wijzen op gebrek aan empathisch vermogen dat zichtbaar wordt in het gedrag
 - Het aanbieden van hulp door een expert
4. **Het betrekken van de middengroep bij het probleem**

De mentor bespreekt met de klas het pesten en benoemt de rol van alle leerlingen hierin. Er wordt gesproken over mogelijke oplossingen en wat de klas kan bijdragen aan een verbetering van de situatie. De mentor komt hier op terug.
5. **Het bieden van steun aan de ouders**
 - Ouders die zich zorgen maken over pesten worden serieus genomen
 - De school werkt samen met de ouders om het pesten aan te pakken
 - De school geeft adviezen aan de ouders in het omgaan met hun gepeste of pestende kind
 - De school verwijst de ouders zo nodig naar deskundige hulpverleners

De ouders van leerlingen die gepest worden, hebben er soms moeite mee dat hun kind aan zichzelf zou moeten werken. Hun kind wordt gepest en dat moet gewoon stoppen. Dat klopt: het pesten moet stoppen. Echter een gepest kind wil zich niet alleen veilig voelen op school; het wil ook geaccepteerd worden. Het verlangt ernaar om zich prettig en zelfverzekerder te voelen. Daar kan gerichte begeleiding of een training aan bijdragen. Ook voor de ouders van de leerling die pest, geldt dat het soms lastig is om te accepteren dat er vaak meer nodig is dan enkel de leerling te vragen om te stoppen met het pestgedrag. Ook bij de pester zit er een behoefte zich prettig, zelfverzekerd en geaccepteerd te voelen. Dat moet vaak geleerd worden door gerichte ondersteuning en gaat niet vanzelf.

Adviezen aan ouders

- Neem uw kind serieus en zegt dat u met anderen vertrouwelijk gaat praten om het pesten te stoppen.
- Pesten op school kunt u het beste direct met de mentor bespreken
- Praat erover met uw kind of vraag uw kind op te schrijven wat er heeft meegemaakt. En garandeer uw kind, dat u zorgvuldig en vertrouwelijk hiermee omgaat.
- Leg uw kind uit hoe het komt dat kinderen pesten.
- Samen praten over pesten kan ook via een boek of filmpjes over het onderwerp.
- Vertel dat als volwassenen niets doen, zij niet zien dat er gepest wordt of dat ze niet weten hoe het probleem moet worden opgelost.
- Waarschuw uw kind dat het mogelijk is dat het pesten niet meteen ophoudt als er beter op wordt gelet. De problemen van het kind dat pest, zijn soms erg groot en moeilijk op te lossen op korte termijn.
- Houd het onderwerp bespreekbaar, informeer regelmatig hoe het gaat.
- Als u ervan uw kind met niemand over mag praten, steun dan uw kind, geef achtergrondinformatie en maak duidelijk dat de school het zorgvuldig zal aanpakken. Voordat u dit belooft, is het raadzaam te vragen wat de school doet.
- Beloon uw kind en help het zijn/haar zelfrespect terug te krijgen.
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een (team)sport.
- Houd de communicatie open, blijf in gesprek met uw kind. Doe dat met een positieve insteek, geef adviezen om aan het pesten een einde te maken. Een negatieve manier van vragen is bijvoorbeeld: "wat is er vandaag weer voor ergs gebeurd?".
- Houd regelmatig en intensief contact met de mentor van uw kind.
- Als uw kind echt lijdt onder het pesten en dat ten koste gaat van het zelfvertrouwen, kan extra ondersteuning helpend zijn. Ga (via de mentor) in gesprek met de ondersteuningscoördinator om te bespreken wat nodig is. Dit kan bijvoorbeeld een sociale vaardigheidstraining.
- Houd het niet stil, maar onderneem actie, door iemand in vertrouwen te nemen.

Informatie voor ouders van pestende kinderen

- Neem het probleem serieus.
- Raak niet in paniek; elk kind kan in de verleiding komen te gaan pesten.
- Probeer achter de mogelijke oorzaak en aanleiding te komen van het pesten.
- Maak uw kind gevoelig voor wat het gedrag anderen doet.
- Besteed aandacht aan uw kind, door te laten merken dat u veel waarde hecht aan wat voor hem/haar belangrijk is. En door te laten merken dat u het belangrijk vindt dat het zich niet rot voelt.
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport.
- Bekijk samen met uw kind naar filmpjes over pesten.
- Houd de communicatie open, blijf in gesprek met uw kind. Geef adviezen over andere manieren om met elkaar om te gaan.
- Houd regelmatig en intensief contact met de mentor van uw kind.
- Ook zijn er mogelijkheden om uw kind aan de sociale vaardigheidstraining te laten meedoen of andere ondersteuning te krijgen. Informatie hierover is op te vragen bij de mentor en ondersteuningscoördinator

Escalatieladder

Bij elke peestsituatie worden afspraken gemaakt tussen pester en gepeste, en waar mogelijk ook met betrokken ouders, groepsleden en docenten. De mentor monitort de voortgang. Wanneer blijkt dat het pesten niet stopt, wordt de escalatieladder gevolgd. Zie bijlage 1.

Preventieve maatregelen

Elke mentor maakt aan het begin van het schooljaar de algemene afspraken en regels met de klas. Het onderling plagen en pesten wordt hierbij genoemd en onderscheiden. Tevens bespreekt de mentor in zijn klas het pestprotocol. Ook wordt gesteld dat als de regels die met elkaar zijn afgesproken, worden overtreden, iedereen het recht en de plicht heeft dit aan elkaar, de leerkracht en de ouders te vertellen en dat is geen klikken.

Indien een mentor of docent daartoe aanleiding ziet, besteedt hij expliciet aandacht aan pestgedrag in een groepsbespreking. Hierbij worden de rol van de pester, het slachtoffer, de meelopers en de stille getuigen benoemd. In bijlage 2 is een gespreksformulier opgenomen dat gebruikt kan worden als er leidraad bij een gesprek over pesten.

Van de gesprekken rond pesten worden aantekeningen gemaakt, die door de mentor worden bewaard in het digitale leerlingdossier van zowel de pester als het slachtoffer.

Ook kan besloten worden om met een groep waarin gepest wordt een contract te sluiten. Hieronder een voorbeeld:

Contract 'veilig in school'

Ik vind dat iedereen zich veilig moet voelen in school. Daarom houd ik mij aan de volgende afspraken:

- Ik accepteer de ander zoals hij is en ik discrimineer niet
- Ik scheld niet en doe niet mee aan uitlachen en roddelen
- Ik blijf van de spullen van een ander af
- Als er ruzie is speel ik niet voor eigen rechter
- Ik bedreig niemand, ook niet met woorden
- Ik gebruik geen geweld
- Als iemand mij hindert vraag ik hem of haar duidelijk daarmee te stoppen
- Als dat niet helpt, vraag ik een docent om hulp

Instanties

Er zijn allerlei instanties die zich bezighouden met pesten en andere vormen van ongewenst gedrag, zowel in de vorm van voorlichting en preventie als de vorm van hulpverlening.

Meldpunt vertrouwensinspecteurs, Inspectie van het Onderwijs: tel. 0900-111 31 11

Klachtencommissie t.b.v. klachten t.a.v. seksuele intimidatie, agressie, geweld en discriminatie.

Klachtencommissie OMO

Politie

Centrum voor Jeugd en Gezin Land van Cuijk

3.7. Cyberpesten

Wat is Cyberpesten?

De laatste jaren hebben 'social media' een enorme vlucht genomen. De digitale omgeving leent zich helaas heel gemakkelijk voor negatief gebruik.

Cyberpesten (of digitaal pesten) is het pesten via het internet en/of via de mobiele telefoon. Cyberpesten heeft zeer veel impact op het slachtoffer van het pestgedrag. Dit komt doordat de daders gemakkelijk anoniem kunnen blijven en daarbij de reikwijdte van het internet veel groter is. Tegelijkertijd komen kinderen er op steeds jongere leeftijd mee in aanraking.

Hoe wordt er gepest?

- via het schrijven van haatmail of negatieve berichtjes (schelden, beschuldigen, roddelen, beledigen)
- digitale stalking: het stelselmatig lastig vallen van iemand door het blijven sturen van haatmail of het dreigen met geweld via (anonieme) berichtjes.
- het verspreiden van ongewenst en/of illegaal beeldmateriaal zoals: porno en kinderporno, gewelddadig materiaal etc.
- hacken: het stelen van wachtwoorden en/of het aanpassen van instellingen. Ook het uit naam van een ander versturen van haatmail behoort daartoe.

Als er op deze manier wordt gepest, geldt ook dezelfde benadering als bij andere vormen van pesten. Om die reden verwijzen we hierbij naar de 'vijfsporen-aanpak' die in hoofdstuk 4 genoemd staat.

In bijlage 3 van dit plan is een overzicht toegevoegd welke specifieke stappen worden gezet als er digitaal wordt gepest. Ook is hier het stappenplan toegevoegd dat gevolgd wordt bij Shame Sexting.

4. Personele inzet

Vertrouwenspersonen

Er zijn op school vertrouwenspersonen die op kunnen treden in situaties van ongewenst gedrag zoals pesten, discriminatie, agressie, seksuele intimidatie en geweld. Zij kunnen worden ingeschakeld als je het gevoel hebt dat je niet op de juiste wijze geholpen wordt door je mentor, (zorg-)coördinator, of door de schoolleiding of als je het gevoel hebt dat je niemand anders meer kunt vertrouwen.

Vertrouwenspersonen: per locatie zijn er twee vertrouwenspersonen. Deze personen staan vermeld in de schoolgids. (via de site).

Coördinator sociale veiligheid

Op het Metameer is een coördinator sociale veiligheid aangesteld. Deze heeft het overzicht op school op het gebied van sociale veiligheid. Hij/zij stelt het sociale veiligheidsplan op, houdt dit levend en legt verantwoording af aan de schoolleiding. Daarbij heeft deze persoon een adviserende rol richting schoolleiding. De jaarlijkse monitoring via tevredenheidsonderzoeken bij leerlingen en ouders en de acties uit het sociaal veiligheidsoverleg zijn daarbij de leidraad.

Coördinator pestpreventie

Per locatie van Metameer is een pestcoördinator werkzaam. Hij of zij is verantwoordelijk voor:

- Ondersteuning bieden aan mentoren wanneer er gepest wordt
- Pestpreventie via activiteiten in de verschillende jaarlagen
- Expertise bieden rondom pestpreventie voor de school.

Daarnaast signaleren alle personeelsleden die op school werken gedrag dat haaks staat op een veilig schoolklimaat.

Samenwerking Sociom

Vanuit het preventieve jeugdbeleid van de gemeente Land van Cuijk en Maasduinen en de behoefte van Metameer om jongerenwerk te binden aan het onderwijs is ingezet op een structurele samenwerking met Sociom en de school. Dit betekent dat Sociom regelmatig in school aanwezig is om mede het gewenste gedrag van leerlingen te bevorderen en te stimuleren zodat leerlingen zich optimaal kunnen ontwikkelen in een (sociaal) veilige leer- en leefomgeving. De onafhankelijke rol en de contacten die de jongerenwerkers hebben zowel binnen als buiten de school maakt dat signalen snel kunnen worden opgepakt. De jongerenwerkers zijn goed op de hoogte van wat er speelt in en om de school en zetten hun ervaring en expertise in ter bevordering van de personalisatie en socialisatie van onze leerlingen.

5. Incidentenregistratie

5.1. Veiligheidstypes

Er kan onderscheid worden gemaakt tussen twee types veiligheid, namelijk:

1. *Sociale veiligheid*
Onder sociale veiligheid wordt verstaan de bescherming of het zich beschermd voelen tegen gevaar dat veroorzaakt wordt door of dreigt van de kant van menselijk handelen.
2. *Fysieke veiligheid*
De mate waarin mensen beschermd zijn en zich beschermd voelen tegen persoonlijk leed door ongevallen en tegen onheil van niet-menselijke oorsprong.

Om zicht te houden op de veiligheid op school is het van groot belang dat incidenten geregistreerd worden in het leerlingvolgsysteem. De aard en omvang van de incidenten is een belangrijke graadmeter van de veiligheid binnen de school

Registreren is geen doel op zich, incidentenregistratie is een instrument om het veiligheidsbeleid te evalueren en waar nodig bij te stellen. Periodiek wordt de incidentregistratie geanalyseerd door de coördinator sociale veiligheid, en waar nodig worden acties ingezet. Jaarlijks komt de incidentregistratie terug in het Sociaal Veiligheidsoverleg.

5.2. Welke incidenten worden geregistreerd?

- fysiek geweld
- seksueel misbruik
- pesterijen
- discriminatie (onder meer naar ras, geslacht en seksualiteit)
- bedreigingen
- vernieling of diefstal van goederen
- bezit, gebruik en verkoop van alcohol en drugs
- Om te kunnen leren van incidenten is het van belang zicht te krijgen op zaken als: de rol van betrokkenen (leerlingen, ouders, medewerker, mentor, contactpersoon, vertrouwenspersoon, directie), het (pedagogisch) handelen dat vooraf ging aan het incident en dat volgde naar aanleiding van het incident en de lijnen die hierbij gevolgd zijn binnen de organisatie van de school.

6. Bewustwording en communicatie

Het sociaal veiligheidsplan is terug te vinden op de site van Metameer. Het wordt jaarlijks onder de aandacht gebracht bij het personeel, leerlingen en ouders.

In het mentorprogramma van de school is regelmatig aandacht voor sociale veiligheid. Het doel daarvan is om leerlingen zich bewust te laten worden van het feit dat sociale veiligheid op school van belang is voor ieders welbevinden. Dit doen we onder andere door de inzet van de Gouden en Zilveren weken.

Als het noodzakelijk wordt geacht, kan op het gebied van een pedagogisch handelen deskundigheidsbevordering plaatsvinden. In de vorm van scholing of training.

De klachtenregeling die op Metameer functioneert kan ook een rol hebben in het bestrijden van ongewenst gedrag (waaronder pesten). Deze regeling is te vinden op de website van de school en in de schoolgids.

7. Kwaliteit sociale veiligheid

Tevredenheidsonderzoeken via kwaliteitsscholen

Om te borgen dat het veiligheidsbeleid van Metameer op niveau blijft en om eventuele trends te kunnen volgen, worden jaarlijks tevredenheidsmetingen gedaan onder alle leerlingen van leerjaar 1 en 3 en de ouders van deze leerlingen. Daarvoor worden de vragenlijsten van Kwaliteitsscholen digitaal afgenomen. De resultaten worden geanalyseerd en indien noodzakelijk worden er acties ondernomen.

Lesobservaties

Leidinggevenden bezoeken lessen van de leraren van hun team in het kader van de gesprekscyclus. Er zijn diverse instrumenten beschikbaar. Ook vinden er bij nieuwe docenten door hun begeleiders en leden van het opleidingsteam lesbezoeken plaats en vindt beeldcoaching plaats in het kader van 'de opleidingsschool'. Zo ontstaat er zicht op hoe docenten een veilig leer- en leefklimaat creëren.

SAQI in leerjaar 1

Bij leerlingen in de brugklas wordt de SAQI afgenomen (School Attitude Questionnaire Internet). In deze vragenlijst geven leerlingen aan hoe ze de school ervaren, maar ook of ze (wel eens) pesten of gepest worden. Dit geeft mentoren van de brugklas informatie over de sociale veiligheid in de mentorgroep en of er acties nodig zijn richting de groep of individuele leerlingen.

Screeningsprofiel 2^e en 4^e klas door de schoolverpleegkundige van de GGD

De leerlingen in het tweede leerjaar vullen een gezondheidsvragenlijst in. De lijsten zijn bedoeld om leerlingen op te sporen die ook om sociale redenen specifieke aandacht verdienen. De gezamenlijke gegevens leveren ook resultaten voor de school op. De jeugdarts en/of schoolverpleegkundige beoordeelt uiteindelijk of deze leerlingen werkelijk een risico lopen. Meestal gebeurt dit na een gesprek met de jongeren en/of hun ouders. Ook wordt hierbij op dat moment de mentor betrokken. Ook kan het ondersteuningsteam hierbij worden betrokken.

Evaluatie in het sociaal veiligheidsoverleg

Jaarlijks wordt op basis van de monitoring en de opgedane ervaringen in de aanpak de sociale veiligheid geëvalueerd. Daartoe verzamelt de sociale veiligheidscoördinator de nodige informatie en organiseert het sociaal veiligheidsoverleg. Hierbij zijn coördinatoren pestpreventie, ondersteuningscoördinatoren, leerlingcoördinatoren, vertrouwenspersonen, teamleiders en locatiedirecteuren aanwezig. Als het noodzakelijk is worden in het plan en/of de aanpak aanpassingen gedaan.

Toezicht door de inspectie

De onderwijsinspectie houdt toezicht op de kwaliteit van het onderwijs. Ook ziet de inspectie toe op naleving van wetten en regels zoals de zorgplicht van de school voor de sociale veiligheid van de leerlingen. Als deze op tekorten wijst, is het van belang dat de school maatregelen neemt voor verbetering.

Bijlage 1: Escalatieladder binnen pestprotocol

De aanpak van pesten binnen school is goed vastgelegd binnen het pestprotocol van Metameer. In het protocol ontbreekt een escalatieladder. Het beschrijven de escalatie als het gaat om maatregelen is een goede manier om het pesten te stoppen en de veiligheid voor leerlingen te herstellen. We maken zo heel concreet dat we pesten niet accepteren en dat het hoe dan ook moet stoppen.

De escalatieladder leidt tot twee mogelijk uitkomsten:

1. Het pesten stopt. Pester(s) gaan zich anders gedragen en hebben respect voor hun school- en klasgenoten.
2. Het pesten stopt niet ondanks interventies. De pester(s) gaan een traject in van sancties, met als ultieme sanctie verwijdering van school.

Hiermee voorkomen we dat de dynamiek van pesten eindeloos door kan gaan. Dit biedt de school een duidelijk handelingskader en de gepeste een duidelijk perspectief op herstelde veiligheid. Daarmee voldoet de school aan de wettelijke plicht om veiligheid te creëren op school. Deze escalatieladder sluit aan bij het Protocol schorsen en verwijderen.

Escalatieladder

Stap	Actie	Verantwoordelijken
1	<p>Gesprekken: Individuele gesprekken met betrokken leerlingen (pestslachtoffer, pester, meeloper) onder leiding van mentor. De gesprekken met de pester(s) en meeloper(s) hebben een waarschuwend karakter. Doel van de gesprekken is: afspraken maken over gewenste gedragsverbetering binnen een vastgestelde termijn. Deze afspraken worden schriftelijk vastgelegd in de leerlingendossiers. Ouders van de betrokken leerlingen worden geïnformeerd over de pestsituatie, de gemaakte afspraken en de sanctieladder. De coördinator pestpreventie wordt geïnformeerd door de mentor over de pestsituatie en de afspraken. De coördinator pestpreventie ontwerpt in overleg met de mentor een samenhangende aanpak.</p>	Mentor Coördinator Pestpreventie
2	<p>Proefperiode 1: De naleving van de gemaakte afspraken wordt gecontroleerd en bijgehouden door mentor over een periode van twee tot zes weken (naar keuze). Elk nieuw pestincident wordt bij de mentor gemeld en vastgelegd in de leerlingendossiers. De coördinator pestpreventie checkt bij de leerlingen, de ouders van het gepeste kind of zij een positieve verandering merken.</p>	Mentor Coördinator Pestpreventie
3	<p>Gesprekken: Een tweede serie individuele gesprekken met de pester(s) + hun ouders en de meelopers + ouders, onder leiding van de teamleider en de mentor. Pestincidenten uit fase 2 en overtredingen van de afspraken uit fase 1 vormen de input voor deze gesprekken. Pesters en meelopers krijgen opnieuw twee tot zes weken om hun gedrag aan te passen, tevens kan begeleiding (sociale vaardigheidstraining, agressiereductie) ingezet worden om wel tot gedragsverandering te komen. Daarnaast worden er (pedagogische) strafmaatregelen genomen tegen de pesters/meelopers. Afspraken en maatregelen worden vastgelegd in de leerlingdossiers. De coördinator pestpreventie wordt geïnformeerd door de mentor. De coördinator pestpreventie stelt zo nodig de systematische aanpak uit stap 1 bij en bewaakt de samenhang tussen de afgesproken interventies.</p>	Mentor Coördinator Pestpreventie Teamleider

4	<p>Proefperiode 2: De naleving van de gemaakte afspraken wordt gecontroleerd en bijgehouden door de mentor over een termijn van twee tot zes weken. Elk nieuw pestincident wordt bij de mentor gemeld. Pestincidenten worden vastgelegd in de leerlingendossiers. De coördinator pestpreventie checkt de stand van zaken bij de mentor en bij de ouders van het gepeste kind.</p>	Mentor Coördinator Pestpreventie
5.	<p>Uitsluiting van lessen: Als het pestgedrag na bovenstaande maatregelen niet stopt, wordt een dag uitsluiting van lessen aan de pesters opgelegd door de teamleider. Tevens wordt verplichte begeleiding/hulpverlening ingezet om wel tot gedragsverandering te komen. De afspraken worden vastgelegd in de leerlingendossiers. Ouders van pester (en meelopers) worden geïnformeerd over deze (interne) schorsing. De coördinator pestpreventie wordt geïnformeerd door de directie en coördineert een strikte samenhangende aanpak.</p>	Mentor Coördinator Pestpreventie Teamleider Locatiedirecteur
6.	<p>Schorsing: Indien het pestgedrag toch aanhoudt na bovenstaande acties, kan de school overgaan tot schorsing op basis van de opgebouwde dossiers inzake het gedrag van de pester(s) en meelopers. Hierbij volgt de directie het protocol schorsen en verwijderen. De coördinator pestpreventie wordt geïnformeerd door de directie over de voorgenomen beslissing tot schorsing.</p>	Mentor Coördinator Pestpreventie Teamleider Locatiedirecteur Rector
7.	<p>Schorsen met als voornemen verwijdering: Indien het pestgedrag toch aanhoudt na bovenstaande acties, kan de school overgaan tot schorsing met als voornemen verwijdering op basis van de opgebouwde dossiers inzake het gedrag van de pester(s). Hierbij volgt de directie het protocol schorsen en verwijderen. De coördinator pestpreventie wordt geïnformeerd door de directie over de voorgenomen beslissing tot schorsing en verwijdering.</p>	Mentor Coördinator Pestpreventie Teamleider Locatiedirecteur Rector

Bijlage 2 Gespreksformulier bij (cyber)pesten

Naam leerling en klas	Datum
Naam/namen pester(s)	
Naam/namen andere betrokkene(n)	
Korte beschrijving van de pestsituatie	
Te nemen stappen	
Gemaakte afspraken	
Vervolgafpraak:	
Contact met ouders	
Notitie maken in het leerlingdossier	

Bijlage 3 Stappenplan bij cyberpesten

Krijgt een kind toch te maken met online pesten, doe dan het volgende:

- Complimenteer dat het kind naar je is toegekomen
- Een kind dat wordt gepest, heeft in eerste instantie behoefte aan steun
- Luister naar hem/haar en neem zijn/haar verhaal serieus
- Onderneem niet meteen actie
- Bedenk eerst (samen met je kind) wat de beste aanpak is
- Stap pas (na overleg met het kind) naar school en/of ouders en/of andere partijen
- Pak internet (of de computer, tablet, telefoon) niet af. Het lijkt misschien een oplossing, maar het is oneerlijk om een kind zo'n zware straf te geven terwijl hij/zij eigenlijk slachtoffer is

Adviseer het kind om het volgende te doen:

- Reageer niet op de mails, berichtjes of filmpjes
- Bewaar alle mails, berichtjes of filmpjes. Sla ze op of maak er screenshots/foto's van. Het kan dienen als bewijsmateriaal
- Aangifte doen? Neem contact op met de politie
- Blokkeer degene die je lastig valt
- Staan de filmpjes of berichten op een website? Benader de eigenaar en vraag om het materiaal te laten verwijderen (maak eerst foto's als bewijsmateriaal)

